

ارزیابی کمی پوست و چرم بزهای ماده لری

شراره نگهداری^۱، مهناز صالحی^۲، فرخیه عیسی‌زاده^۱، دانیال زینعلی^۳

^۱ دانش‌آموختگان دانشکده کشاورزی دانشگاه آزاد کرج، ^۲ عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات علوم دامی کشور، ^۳ کارشناس

معاونت امور دام استان فارس

شراره نگهداری، سنندج، سه راه سعیدی، شهرک کشاورز، خیابان گل یاس، کوچه پنجم، پلاک ۲۵. Negahdari_sh@yahoo.com

چکیده:

هدف از این بررسی تعیین اثر سن بر خصوصیات کمی پوست و چرم بزهای بومی لری بود. بدین منظور وزن، مساحت، ابعاد و ضخامت نواحی مختلف (شانه، پشت، کپل، پهلو و شکم) پوست و چرم حاصل از ۶۰ راس بز ماده در سه مقطع سنی (بزغاله، زیر ۱/۵ سال و بالاتر از آن) اندازه‌گیری شد. اثر سن دام بر روی تمام صفات به‌جز ضخامت چرم معنی‌دار بود. بطورکلی پوست و چرم بزغاله‌ها نسبت به بزهای بالغ دارای وزن، مساحت، ابعاد و ضخامت کم‌تری بودند ($P < 0.0001$). ضخامت پوست و چرم نواحی مختلف به‌جز ضخامت شانه با پشت با یکدیگر تفاوت معنی‌دار داشتند. کپل، پشت، شانه، پهلو و شکم پوست و چرم به‌ترتیب ضخیم‌ترین نواحی بودند. نتایج این تحقیق نشان داد که خصوصیات کمی و کیفی پوست و چرم بزهای لری متفاوت است، لذا توجه به اختلاف کیفیت پوست سنین مختلف بز در ساخت بهتر کالاهای چرمی مهم است.

کلمات کلیدی: وزن، مساحت، ضخامت، ابعاد

مقدمه

پرورش بز در سرتاسر جهان به منظور تولید فرآورده‌های مفید تجربه شده است. تعداد بزهای جهان، به‌رغم تغییرات اساسی در بخش کشاورزی ناشی از تلفیق صنایع، جهانی شدن و پیشرفت‌های تکنولوژیکی روبه افزایش است. با وجود آن که سطح مصرف گوشت بز در دنیا کمتر از سایر انواع گوشت است، رشد جمعیت آن نسبت به سایر دام‌ها طی سال‌های اخیر بسیار زیاده‌تر اعلام شده است (۱۰)، کشورهای چین، هند، پاکستان، بنگلادش و سودان و ایران جزء شش کشور برتر در زمینه پرورش بز و تولید پوست بز در دنیا محسوب می‌شوند. گرچه در ایران هدف اصلی از پرورش بز مصرف شیر و گوشت و سپس الیاف آن بالاختصاص در بعضی از نواحی است ولی صادرات چرم بز اهمیت بسزائی در درآمد ارزی حاصل از صادرات پوست کشور دارد.

در استان لرستان بیش از ۱/۶ میلیون رأس بز وجود دارد و با توجه به سابقه دامپروری در آن، وضعیت توپوگرافی و آب و هوایی، نگهداری و پرورش بز به صورت خالص و مخلوط با گله‌های گوسفند در استان رایج است (۸). طبق بررسی‌های اولیه بز بومی لرستان از بزهای گوشتی- موئی بوده و مقادیری نیز کرک دارد و از نظر سازگاری، قدرت زنده‌مانی و مقاومت در مقابل شرایط سخت طبیعی دارای قابلیت‌های منحصر به فردی هستند لذا به عنوان یک دام با مزیت نسبی، لازم است جهت شناسایی هر چه بیشتر خصوصیات آن اقدامات لازم صورت گیرد. یکی از موارد شناسایی خصوصیات این دام تعیین و ارزیابی ویژگی‌های پوست و چرم و درجه‌بندی آن‌ها است تا در برنامه‌ریزی‌های افزایش تولید، با علم بیش‌تری بتوان بزها را ارزیابی کرد. بنابراین هدف این مقاله ارائه اندازه صفات کمی پوست و چرم توده نسبتاً پرجمعیتی از بزهای بومی و تعیین اثر سن بر این خصوصیات است.